

EIRIKUR LINDENSKOV

Tað var Jørgen Franz Jacobsen, sum skrivaði skaldsøguna, Barbara - ella Barba og harra Pál, sum Christ-ian Matras nevnið hana í týðing síni.

Jørgen Franz Jacobsen varð føddur í ár 1900, men doyði av sjúku í 1938. Tá var hann ikki reidiliga liðugur við skaldsøguna.

Vanliga hevur verið sagt, at vinmaður og skyldmaður Jørgen Franz, William Heinesen, skrivaði skaldsøguna lidna. Jørgen Franz greiddi honum í brøvum so væl frá innihaldinum, at William visti, hvussu endin skuldi vera.

Men Nils Malmros, sum hevur skrivað filmshandritið, er ikki so sannførdur um, at hetta er heilt rætta søgan. Hann heldur, at Jørgen Franz hevur ætlað ein annan enda, sum ongantið er skrivaður.

– Eg havi sæð brøv frá Jørgen Franz, sum bókmentahugaði Billedskov-Jansen hevur fingið. Har skrivur Jørgen Franz m. a., at hann manglar tryk-ritum, m. a. tað, har Barba og harra Pál mótast aftur og líva í størstu armóð - og ganske uforlíptu...

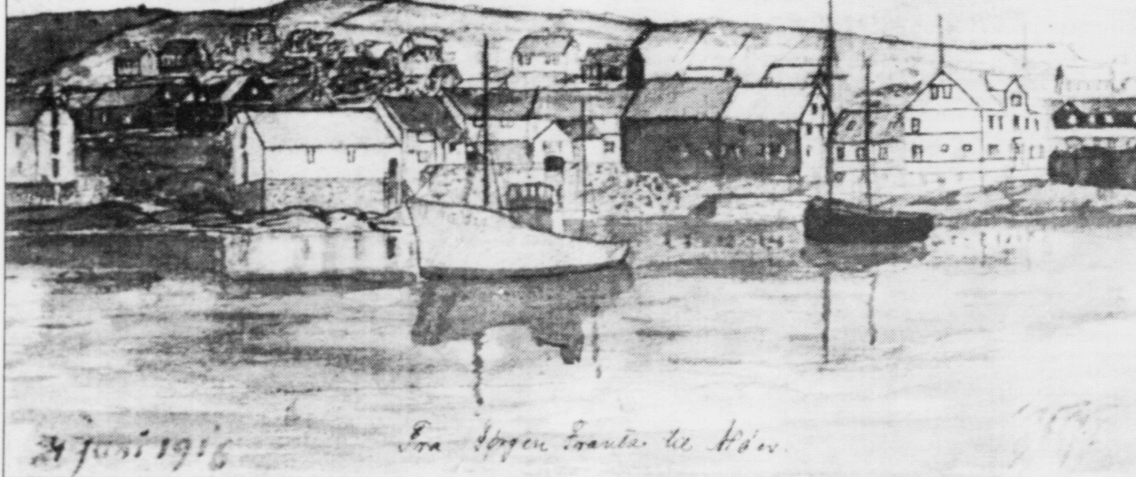
Nils Malmros heldur, at dømi eru um, at okkurt av tí skrivaða eigur Jørgen Franz ikki. Eitt nú verður vendingin »Nu går glansen af Sankt Gertrud...« nýtt. Henda vending var ikki til, tá søgugongdin fer fram, tí Sankt Gertrud Kleystrið brendi í 1806, og tað hevur Jørgen Franz, ið var søguførðingur, vítað, sigur Nils Malmros.

Nils Malmros hevur altíð havt stóran áhuga fyri skaldsøguni um Barbu og harra Pál. Her sæst hann á Vippuni - sum hendan dagin undir upptøkunum var upp í Hoyvík. Nólsoyggin aftanfyrri skuldi vísa, at hetta var á Havnarvág - men Nólsoyggin snýtti Malmros - hvørja ferð upptøktulíð tendraði í Hoyvík - kvødi hann av í mjørka...

Barba elskar kærleikan...

Endin í filminum verður ikki tann sami, sum í bókini. Nils Malmros heldur ikki, at søgan nakrantíð varð skrivað liðug, og tí hevur hann valt ein annan enda. Tey, ið vilja kenna endan, kunnu lesa bókina hjá Gudmund Bruun - »Peder Arrheboe«, sum kom út í Havn í 1896...

Hesa myndina málaði Jørgen Frants til mammu sína 4. juni 1915. Hvalabáturin miðskeiðis í myndini hevur nummarið TG 325

– Hóast ymiskt er, sum bendir á, at William Heinesen hevur havt ein finger við í spælinum, so hevur hann ongantið sjálvur sagt tað.

Bruun og H A Djurhuus
hava fyrr skrivað um Beintu
Men tað eru fleiri aðrir,
sum hava skrivað um Beintu

u - ella Illu Beintu, sum hon hevur verið nevnd í Føroyum.

Emil Bruun, kandi presturin skrivaði eina skaldsøguna, sum æt Peder Arrheboe. Hendan bók kom út í Havn í 1896 og har er øll søgan.

Hans Andreas Djurhuus hevur eisini skrivað um Beintu áðrenn Jørgen Franz. Bókin hjá Hans Andreasi nevnið Beinta og kom út í 1926. Henda bók var onnur skaldsøgna, sum kom út á Føroyskum. Tann fyrsta var Babelstornið hjá Regini í Lið (Rasmusen Rasmussen), sum kom út í 1909.

Arabo úr Randers

Nils Malmros sigur, at søgan um Barbu og um Peder Arrheboe er autentskt - verulig. Barba er í søgnini kallað Beinta. Dópsnavn hennara var Bente Christine Broberg, dóttir sorinskrivarar í Havn og hon vaks upp í Nýggjustovu. Sambært skráddar Debes varð hon fødd í 1668.

Peder Arrheboe er føddur í Vester Vælling við Randers í 1672. Hann var prestasonur. Nils Malmros sigur, at hann var ein spennandi persónur og at søgnar um hann passa, eitt nú tá hann høgdi øksina gjøgnum hurðina, stríðið við Jógvan bónda, sum endaði við, at hann á gravarbakkanum segði: »Jeg lever, du er død. Det er bevis på, at jeg havde ret...«

Hetta var eisini orsök til, at hann mátti fara úr prestaembætinum og tí flyta av garðinum. Tá fluttu hann og Beinta til Sandavágs. Peder Arrheboe livdi Beintu

av í ein 3-4 ár.

Endin á filminum er í bókini hjá Emil Bruun

Nils Malmros heldur, at Jørgen Franz Jacobsen úttan iva hevur kagað í bókina hjá Bruun, tá hann hevur skrivað Barbaru. Í tí bókini stendur Beinta eisini og tekur ímóti nýggja prestinum á Vippuni, tá hann á fyrsta sinni kemur til Føroya, og tann søgan endar eisini við, at presturin verður koyrdur frá.

Men hvussu endin verður í filminum hjá vil hann ikki beinleiðis siga nakað um.

– Hetta er kortini einki loydnarmál, men hann verður ikki tann sami, sum í bókini. Eg havi kent meg eitt sindur frítt stillaðan, tá endin á bókini kortini ikki er tann, sum Jørgen Franz hevur ætlað.

– Vilt tú gita nakað um endan, so kanst tú kaga í bókina hjá Emil Bruun, sigur Nils Malmros og tann spennningin skulu vit hervið lata fara víðari til lesaran.

Fyrsta kapitlið ikki við

Tá tú gert film úr eini søgu, verður sera trupult at fáa søgugongdina at verða júst ta somu, sum í bókini. Nils Malmros hevur tí m. a. valt als ikki at taka við fyrsta kapitlið, tá menn hittast í handlinum og tosa um Fortúna. Filmurin byrjar í øðrum kapitli, tá Fortúna kemur. Nils Malmros sigur, at hetta er gjørt av ymsum orsøkum.

– Eitt er, at hetta kapitlið ikki er serliga spennandi. Sjálvur havi eg ongantið skilt tað. Annað er, at har eru eingir av høvuðsleik-

arunum við, og at um hetta brotið skuldi verið við, so skuldu vit nýtt statistar, sigur hann.

– Hóast alt gott um statistar, so ber tað ikki til at gera ein film við kongligum sjónleikarum, har eingin teirra er við í innanginum. Soleiðis gert tú ikki ein film, sigur Nils Malmros.

Sorinskrivarin størri týðning í filminum

Onkrir av høvuðspersónunum fara eisini at hava ein broyttan leiklut, her nevnið Nils Malmros m. a. sorinskrivarar, sum í bókini ikki er so frammaliga í søgugongdini.

– Sorinskrivarin er eygleiðari. Hann tekur ikki beinleiðis lut í søguni, men hann er eitt sindur forlíptur uppi í Barbu. Men lutur hansara er heldur stórur, tá hann skal hjálpa Andreasi Heyde við uppgávu, sum hann skal gera fyrri at lesa víðari.

– Hetta ger hann ikki fyrst og fremst fyrri at hjálpa Andreasi, sigur Nils Malmros, og biður meg gita, hví hann ger so...

– Fyri sína egnu skuld - fyrri at fáa Andreas burt...?

– Júst tað. Tá Andreas er burturi, er opin vegur til Barbu - og tá kann eg jú gera endan, sum eg vil, sigur Nils Malmros.

Nils Malmros fer at broyta handlingina nakað. Sorinskrivarin fer at hava nøgv størri týðning. Frá í søguni at vera eygleiðari, skal hann í filminum tilætlað stýra spælinum.

– Sorinskrivarin sigur einastaðni um Barbu: »Ikke

fordi jeg ville besidde hende, men jeg vil være hendes skæbne...«. Henda setning heldur Nils Malmros hava serligan týðning, og tí letur hann sorinskrivarans lut verða størri - og stýrandi.

Martian A. Hansen lurt í Barbaru

– Sorinskrivarin er ikki ærligur, hann sigur ikki sannleikan. Hann sigur, at hann ikki vil hava Barbu, men í veruleikanum er tað júst tað, hann vil, sigur Nils Malmros. Hann sigur víðari, at skaldsøgna hjá Jørgen Franz er rættuliga sermerkt, og at hon er og verður nýtt sum fyrimynd hjá øðrum framstandandi rithøvundum.

– Eitt dømi er »Løgneren« hjá Martin A. Hansen. Hon er skrivað um Barbaru - men sædd við eygum sorinskrivarans, sigur hann.

Nils Malmros, ið er út-búgvinn lækni, hevur gjørt fleiri kendar filmir. Teir eru vorðnir átta í tali - tann fyrsti í 1968. Ein kendur filmur hansara er »Kærlighedens Smerte« sum eisini varð vistur í føroyska sjónvarpinum herfyri. Tann filmurin snýr seg um Kirsten, ið eisini hevur kærleiks-trupulleikar. Hon minnir kanska nakað um Barbu, umenn hon er heldur destrukтив - og tað er Barba ikki, heldur Nils Malmros.

– Barba elska kærleikan, og hvat er galið við tí, spyr Nils Malmros smílandi at enda.